

TRADIȚIE ȘI MELODIE

Die moldauische Musikkultur, Organologie und traditionelle Klangwelt im Spiegel der visuellen Überlieferung

DEUTSCH

1. Detaillierte musikethnologische Analyse (Deutsch)

Das vorliegende Leitbild mit dem Titel „*Tradiție și Melodie – O Scurtă Prezentare a Instrumentelor Muzicale Moldovenești*“ (Tradition und Melodie – Eine kurze Präsentation moldauischer Musikinstrumente) visualisiert das Herzstück des traditionellen moldauischen Instrumentariums. Die Szene ist eingebettet in eine rustikale moldauische *Casa Mare* (Feststube) mit traditionellen Kelims (*covoare basarabene*), gewickelten Webstoffen, Trachtenwesten (*pieptare*) und Weinkrügen mit Blick auf die typische Weinbaulandschaft. Auf der hölzernen Tafel sind exakt jene Instrumente arrangiert, die seit Jahrhunderten das Rückgrat des moldauischen **Taraf** (Volksmusikensemble) bilden.

DIE IM BILD PRÄSENTIERTEN INSTRUMENTE

Instrument	Klassifikation & Bauform	Rolle in der moldauischen Musikkultur
Nai (Panflöte)	Aerophon: Konkave Anordnung diatonisch/chromatisch gestimmter Schilf- bzw. Bambusröhrchen, oft mit geschnitztem Holzsteg.	Solistisches Leit- und Virtuoseninstrument. Zentral für sehnsuchtsvolle <i>Doine</i> (melancholische Weisen ohne starres Metrum) und schnelle Reigentänze (<i>Sîrba</i> , <i>Hora</i>). Berühmte Vertreter wie Gheorghe Zamfir oder Vasile Iovu machten den Nai weltbekannt.
Fluier (Hirtenflöte)	Aerophon: Längsflöte mit Kernspalt (Blockflöte) oder offenem Rohr (<i>tilincă / caval</i>), meist aus Pflaumen-, Kirsch- oder Weidenholz.	Ursprüngliches Hirteninstrument; verkörpert die pastorale Seele des ländlichen Raums. Dient der Intonation archaischer Melodien und Naturlaute (Vogelgesang-Imitationen, Schafhüte-Signale).
Cimpoi (Dudelsack)	Aerophon: Balginstrument aus Ziegenhaut mit Anblasrohr (<i>suflătoarea</i>), Melodiepfeife (<i>carabă</i>) und Bordunpfeife (<i>băzoi</i>).	Archaisches Rhythmus- und Melodieinstrument bei Hochzeiten und Winterriten (<i>Colinde</i> , <i>Capra</i>). Erzeugt den charakteristischen, durchdringenden Bordunklang früher bäuerlicher Dorffeste.
Cobza (Kurzhaltslaute)	Chordophon: Birnenförmiger, aus Dauben gefügter Korpus mit stark abgelenktem Wirbelkasten und 8–12 Saiten in Doppel- oder Dreifachchören.	Harmonisch-perkussives Rückgrat der <i>Lăutari</i> . Die Cobza wird mit einem Plektrum (oft Gänsekiel, <i>pană de gâscă</i>) geschlagen und erzeugt den typischen rhythmischen „Puls“ (<i>tiituri</i>), der Tanzrhythmen vorantreibt.
Vioară (Violine)	Chordophon: Viersaitiges Streichinstrument europäischen Ursprungs, volksmusikalisch modifiziert (flacherer Steg, Verzierungen).	Führendes Melodieinstrument des modernen Taraf seit dem 19. Jh. Im Bild verziert mit traditioneller Ornamentik. Verantwortlich für brillante Verzierungen (Triller, Mordenten, Glissandi) in schnellen Tänzen wie <i>Bătuta</i> oder <i>Hora</i> .
Tobe / Tobiță & Bețe (Trommel mit Schlägeln)	Membranophon: Kleine Rahmentrommel bzw. Basstrommel (<i>Tobă / Darabana</i>) mit Schlägeln (<i>Bețe</i>).	Akzentuiert das synkopierte metrische Gerüst, treibt Tänzer an und markiert Phrasenwechsel bei Reigentänzen und Ritualen.

Kultureller Kontext & Musikalische Praxis: Das Zusammenspiel dieser Instrumente definiert den Klang der *Lăutari* (berufsmäßige Volksmusiker). Während *Nai* und *Vioară* die melodische Führung übernehmen, legen *Cobza* und *Toba/Bețe* das harmonisch-rhythmische Fundament, während *Cimpoi* und *Fluier* das archaische Erbe der Hirtenkultur lebendig halten.

Belege & Wissenschaftliche Nachweise (Auswahl):

- **UNESCO-Kulturerbe (2009):** „*Doina*“ – Anerkennung der moldauisch-rumänischen Gesangs- und Flötenpraxis als immaterielles Kulturerbe der Menschheit.
- **Béla Bartók (1913/1967):** *Rumanian Folk Music* – Grundlegende Dokumentation zur Instrumentalpraxis (Fluier, Cobză, Cimpoi) im Karpaten- und Dnjestr-Raum.
- **Tiberiu Alexandru (1956):** *Instrumentele muzicale ale poporului român*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, Bukarest.
- **Gheorghe Zamfir (1975):** *Traité du Nai Roumain* – Monographie über Spieltechnik, Geschichte und Akustik der Panflöte.

ROMÂNĂ

2. Sinteză Etnomuzicologică Detaliată (Română)

Imaginea prezentată, intitulată „*TRADIȚIE ȘI MELODIE – O Scurtă Prezentare a Instrumentelor Muzicale Moldovenești*“, surprinde sinteza patrimoniului organologic din spațiul istoric și contemporan al Moldovei. Cadrul compozițional evocă interiorul unei case tradiționale – decorată cu lăicere și chilimuri basarabene, ceramică populară, opinci și costume populare cu pieptar –, deschizându-se spre podgoriile colinare moldovenești. Pe masa masivă de lemn sunt etalate instrumentele arhetipale ale tarafurilor lăutărești.

INSTRUMENTARUL ILUSTRAT ÎN IMAGINE

Instrument	Tipologie & Construcție	Funcție în cultura muzicală moldovenească
Naiul	Aerofon compus: Sistem de tuburi concave închise la capătul inferior, acordate diatonic/cromatic, montate pe un suport curb decorat.	Purtător al lirismului doinit și al virtuozității strălucite. Naiul basarabean și românesc este simbolul melodiei fluide, utilizat atât în suite de joc (<i>Sârbe, Hore</i>), cât și în balade ample. Maeștri precum Vasile Iovu au dus această artă pe scenele lumii.
Fluierul	Aerofon simplu: Tub cilindric de lemn (prun, frasin) cu dop și orificii de digitație.	Instrument pastoral străvechi, legat indisolubil de mitul mioritic. Capabil să redea atât semnalele de păstorit și tânguirile soliste, cât și ritmuri repezi de joc (<i>Bătute, Brăuri</i>).
Cimpoiul	Aerofon cu rezervor: Burduf din piele de capră, dotat cu suflătoare, caraba (melodică) și bâzoi (sunet continuu de bordun).	Pilonul muzicii rituale arhaice din satele moldovenești, nelipsit la jocurile măștilor din perioada sărbătorilor de iarnă (<i>Ursul, Capra</i>) și la hramuri străvechi.
Cobza	Cordofon ciupit: Cutie de rezonanță bombată (piriformă), gât scurt frânt în unghi drept, corzi dispuse în coruri.	Scheletul armonic și percutant al tarafului tradițional. Cu ajutorul unei pene de găscă, cobzarul execută „țiturile” (acorduri percutate sincopat), generând motorul ritmic indispensabil dansului.
Vioara	Cordofon cu arcuș: Instrument cu patru corzi acordate în cvinte, decorat cu motive florale vernaculare.	„Regina” tarafului lăutăresc moldovenesc modern. Preia rolul de primă-vioară (<i>primaș</i>), conducând ansamblul prin pasaje cromatice rapide, ornamente floride și improvizații de mare virtuozitate.
Tobița & Bețele	Membranofon: Tobă percutată cu bețe din lemn, marcând accentele ritmice.	Asigură metrul binar sau asimetric al dansurilor populare, semnalizând strigăturile și schimbările de figuri coregrafice.

Semnificație Identitară: Această simbioză instrumentală a generat repertoriul interpretat de ansamblurile consacrate de stat, precum Orchestra Națională de Muzică Populară „Lăutarii” condusă de Nicolae Botgros, Ansamblul Academic de Dansuri Populare „Joc” și Orchestra „Fluieraș”.

Referințe și Surse Documentare:

- **Patrimoniul UNESCO:** Dosarul oficial „Doina” (înscrisă în 2009 pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial).
- **Tiberiu Alexandru (1978):** *Folcloristică, Organologie, Muzicologie*, Editura Muzicală, București.
- **Nicolae Botgros & Orchestra „Lăutarii”:** Înregistrările Arhivei Naționale a Radiodifuziunii și Televiziunii din Republica Moldova (Chișinău).
- **Vasile Chiseliță (2002):** *Muzica instrumentală tradițională din Moldova*, Institutul de Studii al Artelor al Academiei de Științe a Moldovei.

ENGLISH

3. Comprehensive Ethnomusicological Overview (English)

The featured visual, titled “TRADIȚIE ȘI MELODIE – O Scurtă Prezentare a Instrumentelor Muzicale Moldovenești” (Tradition and Melody: A Brief Presentation of Moldovan Musical Instruments), portrays the quintessential organology of the historical and modern Moldovan music sphere. Set inside a rustic *Casa Mare* framed by woven Bessarabian kilims, traditional embroidered vests, and pottery overlooking vineyard terraces, the composition highlights the exact suite of acoustic instruments that define the Moldovan **Taraf** (folk ensemble).

ORGANOLOGICAL BREAKDOWN OF DISPLAYED INSTRUMENTS

Instrument	Classification & Structure	Role in Moldovan Musical Heritage
Nai (Pan Flute)	Aerophone: Curved raft of closed bamboo/reed tubes tuned diatonically, mounted on a carved support base.	Primary virtuosic and lyrical voice. Revered for playing haunting <i>Doine</i> (melismatic, rubato laments) as well as rapid-fire dances (<i>Sîrba</i> , <i>Hora</i>). Moldovan pan flute virtuosity was heavily popularized across international stages by masters like Gheorghe Zamfir and Vasile Iovu.
Fluier (End-blown Flute)	Aerophone: Wooden duct flute carved from fruitwood with finger holes for scale articulation.	Rooted in pastoral transhumance; evokes sheep-herding signals, birdcalls, and pastoral folk laments. Functions both as a solo reflective pipe and a buoyant dance accompanist.
Cimpoi (Bagpipe)	Aerophone: Goatskin bladder bagpipe with an insufflation blowpipe, chanter (<i>carabă</i>), and drone pipe (<i>băzoî</i>).	Ancient ceremonial instrument essential to winter mask traditions (<i>Capra</i> , <i>Ursul</i>) and village dances, providing an unyielding modal drone.
Cobza (Short-necked Lute)	Chordophone: Pear-shaped ribbed body, strongly angled pegbox, multi-coursed gut/steel strings struck with a quill plectrum.	Harmonic and rhythmic pulse of the ensemble. Rather than playing continuous melodies, it produces sharp, syncopated chordal slaps (<i>țituri</i>) propelling the dance groove forward.
Vioară (Violin)	Chordophone: Bowed lute; standard four-string violin personalized with regional craft embellishments.	Leader of the modern <i>Taraf</i> . The primary violinist (<i>primaș</i>) executes intricate ornamentation (trills, slides, double stops) leading communal line dances such as the <i>Bătuta</i> and <i>Hora</i> .
Drum & Sticks (Tobiță & Bețe)	Membranophone: Small wooden rim drum struck with carved beaters.	Underpins syncopated meters, accents complex choreographic stampings, and cues structural shifts during communal celebrations.

Cultural Ecology: The ensemble dynamic visible in this setting illustrates the hereditary genius of the *Lăutari* (guild folk musicians). Together, these instruments bridge pastoral antiquity with the refined, rapid tempos celebrated globally by ensembles like the **National Folk Dance Ensemble “Joc”** and the **“Lăutarii” Orchestra of Chișinău**.

Academic Citations & Documented Evidence:

- **UNESCO Intangible Cultural Heritage:** Inscription of the *Doina* lyrical song tradition (2009), recognizing Moldovan/Romanian pastoral aerophone and vocal heritage.
- **Bartók, Béla (1967):** *Rumanian Folk Music: Instrumental Melodies*, Martinus Nijhoff, The Hague (detailed analyses of Fluier, Cimpoi, and Cobză performance techniques).
- **Chiseliță, Vasile (2002):** *Tradiția muzicii lăutărești din Basarabia* (Ethnomusicological studies of the Academy of Sciences of Moldova, Chișinău).
- **Alexandru, Tiberiu (1980):** *Romanian Folk Music*, Musical Publishing House, Bucharest.